

آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد



ناصر باهنر

باهر، ناصر،
آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد . نگارش ناصر باهر. - تهران:
سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر بین الملل، ۲۸۱، ۱۳۷۸ ص. ۹_ 106 _ 304 _ ISBN 964
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: ص. [۲۷۵] - ۲۸۱؛ همچنین به صورت زیر نویس.
۱- روانشناسی رشد. ۲. روانشناسی اسلامی. الف. سازمان تبلیغات اسلامی، شرکت چاپ و نشر
بین الملل. ب. عنوان.

۲۹۷/۱۵۵
م ۷۸ - ۱۷۱۲۹

BP ۷۱۳/۵/ ب ۲۲۸
کتابخانه ملی ایران



شرکت چاپ و نشر بین الملل

آموزش مفاهیم دینی همگام با روانشناسی رشد

مؤلف: ناصر باهر

ناشر: شرکت چاپ و نشر بین الملل سازمان تبلیغات اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه سپهر

تیراژ: ۵۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول زمستان ۱۳۷۸

حق چاپ: محفوظ است.

شابک: ۹ - ۱۰۶ - ۳۰۴ - ۹۶۴

قیمت: ۸۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	توان
۱۳.....	مقدمه
فصل اول: کودک کیست؟ (دوره کودکی در سیر رشد و تکامل آدمی)	
۲۰.....	● رشد و تکامل و ضرورت مطالعه آن
۲۱.....	● مراحل رشد و تکامل
۲۲.....	۱- طفولیت (از تولد تا هیجده ماهگی)
۲۳.....	۲- کودکی اول (از دو تا چهار سالگی)
۲۴.....	۳- کودکی دوم (چهار تا هفت سالگی)
۲۵.....	الف) خودمحوری
۲۷.....	ب) تربیت در دوره کودکی دوم
۲۸.....	۴- کودکی سوم - مرحله تعلیمات ابتدایی (هفت تا دوازده سالگی)
۲۸.....	الف) رشد و تکامل بدنی
۳۰.....	ب) رشد و تکامل گویایی
۳۳.....	ج) رشد و تکامل عقلی
۴۴.....	د) رشد و تکامل هیجانی و عاطفی
۴۸.....	ه) رشد و تکامل اجتماعی
۵۱.....	و) رشد و تکامل اخلاقی

- ز) رشد و تکامل شخصیت ۵۶
- ۵- نوجوانی (دوازده تا شانزده سالگی) ۵۷
- ۶- جوانی (شانزده تا بیست سالگی) ۵۸

فصل دوم: مراحل رشد و تکامل درک دینی

- اهمیت مطالعه رشد و تکامل درک دینی ۶۲
- نظریه‌ها و تحقیقات ۶۲
- ۱- نظریه پیاژه ۶۳
- ۲- نظریه هارمز ۶۵
- ۳- نظریه گلدمن ۶۷
- الف) دوره ماقبل تفکر مذهبی (تا ۷ و ۸ سالگی) ۷۰
- ب) دوره تفکر مذهبی ناقص اول (۷ تا ۹ سالگی) ۷۱
- ج) دوره تفکر مذهبی ناقص دوم (۹ تا ۱۱ سالگی) ۷۳
- د) دوره اول تفکر مذهبی شخصی (۱۱ تا ۱۳ سالگی) ۷۵
- ه) دوره دوم تفکر مذهبی شخصی (۱۳ سالگی به بعد) ۷۷

فصل سوم: درک کودکان و نوجوانان از مفاهیم دینی

- هدف و اهمیت مطالعه این موضوع ۸۲
- ۱- مفهوم خدا ۸۴
- الف) از دیدگاه اسلام ۸۴
- ب) درک کودکان و نوجوانان از مفهوم خدا ۸۶
- ج) پژوهشی دیگر پیرامون مفهوم خدا ۸۸
- ۲- مفهوم قداست خداوند ۹۰

- ۳- مفهوم علاقه خداوند به انسان (عدل الهی)..... ۹۲
- الف) از دیدگاه اسلام ۹۲
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم ۹۳
- ۴- مفهوم پیامبری و ویژگیهای آن ۹۵
- الف) از دیدگاه اسلام ۹۵
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم ۹۷
- ج) پژوهشی دیگر در این زمینه ۱۰۴
- ۵- مفهوم دعا و راز و نیاز با خدا..... ۱۰۷
- الف) از دیدگاه اسلام ۱۰۷
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم..... ۱۰۸
- ۶- مفهوم کتاب الهی دین ۱۱۲
- الف) از دیدگاه اسلام ۱۱۲
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم..... ۱۱۲
- ج) دو نکته در آموزش قرآن..... ۱۱۵
- ۷- مفهوم مکانهای خاص مراسم عبادی..... ۱۱۵
- الف) مسجد از دیدگاه اسلام ۱۱۵
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم..... ۱۱۶
- ۸- مفهوم شیطان..... ۱۱۸
- الف) از دیدگاه اسلام ۱۱۸
- ب) درک کودکان و نوجوانان از این مفهوم..... ۱۱۹
- ۹- مفهوم مرگ، بهشت و دوزخ..... ۱۲۰
- الف) از دیدگاه اسلام ۱۲۰
- ب) درک کودکان از این مفهوم..... ۱۲۱

۱۰- تأثیر برخی عوامل در درک دینی ۱۲۲

فصل چهارم: کلیاتی در آموزش دینی

- تعلیم و تربیت دینی در سخنان معصومین (ع) ۱۲۶
- ۱- توجه به دوران پیش از تولد کودک ۱۲۷
- ۲- سه مرحله رشد در متون اسلامی ۱۲۷
- ۳- سه بُعد مهم ایمان ۱۳۰
- ۴- آموزش بُعد لفظی ایمان ۱۳۱
- ۵- آموزش بُعد وظایف علمی ایمان ۱۳۳
- آموزش دینی و وظایف اساسی آن ۱۳۴
- ۱- انگیزش احساسها، نگرشی نوین به آموزش دینی ۱۳۶
- نقد این نگرش ۱۴۱
- ۲- شناخت زبان دین ۱۴۲
- ۳- تأثیر باورها بر اعمال ۱۴۵
- ۴- پرورش عناصر احساسی و عاطفی دینی ۱۴۷
- ۵- آموزش دین ۱۴۸
- الف) آموزش معلومات دینی ۱۴۸
- ب) تقسیمات معارف دینی ۱۴۹
- ج) معارف مناسب جهت آموزش به کودکان ۱۵۱
- همبستگی تعالیم اسلامی ۱۵۳
- نقش معلم و ویژگیهای او در تعلیم و تربیت دینی ۱۵۵
- ۱- عوامل جذب دانش آموز ۱۵۶
- الف) مقبولیت ۱۵۶

- ب) محبوبیت ۱۵۷
- ج) موفقیت ۱۵۸
- ۲- معلم موفق از دیدگاه علی (ع) ۱۶۱

فصل پنجم: شیوه‌های آموزش معارف اسلامی به کودکان

- دو دوره کلی در آموزش دینی کودکان ۱۶۵
- دوره اول: آموزش دینی خردسالان ۵ تا ۹ سال ۱۶۵
- الف) روش تدریس موضوعی ۱۶۸
- ب) دو نمونه ۱۷۰
- دوره دوم: آموزش دینی کودکان ۹ تا ۱۳ سال ۱۷۲
- شیوه آموزش مفهوم دین ۱۷۳
- شیوه آموزش دیگر ادیان ۱۷۵
- ۱- برای کودکان ۵ تا ۹ سال ۱۷۶
- ۲- برای کودکان ۹ تا ۱۲ سال ۱۷۷
- شیوه‌های آموزش اصول دین ۱۷۹
- ۱- آموزش این مفاهیم و دلایل ساده آنها ۱۷۹
- الف) خداشناسی ۱۸۰
- ب) معاد ۱۸۲
- ج) نبوت ۱۸۴
- د) امامت ۱۸۹
- ه) عدل ۱۹۰
- ۲- وظایف این آموزش در برابر برداشتهای خام کودکان ۱۹۰
- چند نمونه ۱۹۱

- ۳- شیوه‌های علاقه‌مند ساختن کودکان به خدا، پیامبران و امامان..... ۱۹۳
- الف) خداشناسی..... ۱۹۴
- ب) معاد..... ۱۹۵
- ج) نبوت و امامت..... ۱۹۵
- ۴- نکاتی خاص در آموزش هر یک از این اصول..... ۱۹۷
- الف) خداشناسی..... ۱۹۷
- ب) معاد..... ۲۰۰
- ج) نبوت..... ۲۰۱
- د) امامت..... ۲۰۴
- شیوه آموزش داستانهای دینی..... ۲۰۶
- ۱- ویژگیهای یک داستان خوب..... ۲۰۶
- ۲- نکاتی مهم در آموزش داستانهای دینی..... ۲۰۸
- شیوه‌های آموزش اخلاق..... ۲۱۱
- ۱- آموزش غیرمستقیم..... ۲۱۴
- الف) روش الگویی..... ۲۱۵
- ب) مسأله تکرار در آموزش..... ۲۱۶
- ۲- استفاده از روشهای فعال..... ۲۱۷
- الف) شیوه‌های اجرایی این روشها..... ۲۱۹
- ب) شیوه‌های فعال، در تدوین کتابهای درسی دینی..... ۲۲۲
- ج) چند نمونه..... ۲۲۵
- ۳- ارزیابی ارزشهای اخلاقی..... ۲۳۰
- ۴- چند موضوع اخلاقی مناسب برای آموزش به کودکان..... ۲۳۲
- الف) آموزش ارزشهای اخلاقی در محتوای علوم..... ۲۳۴

- ب) چند نمونه ۲۳۵
- شیوه آموزش قرآن ۲۴۲
 - شیوه آموزش دعا ۲۴۶
 - شیوه آموزش درباره مسجد ۲۴۸
 - شیوه آموزش زیارات ۲۵۳
 - شیوه آموزش حج ۲۵۵
 - شیوه آموزش اعیاد دینی ۲۵۷
 - شیوه های آموزش وضو و نماز ۲۵۸
 - ۱- زمینه های موجود در کودکان ۲۵۸
 - ۲- وظایف آموزش ۲۶۰
 - ۳- آموزش وضو ۲۶۱
 - ۴- آموزش نماز ۲۶۲
 - شیوه آموزش روزه ۲۶۶
 - شیوه آموزش امر به معروف و نهی از منکر ۲۶۸
 - شیوه آموزش کمک مالی (خمس و زکات) ۲۷۲
- ۲۷۵ فهرست منابع
- الف) منابع فارسی ۲۷۵
 - ب) منابع انگلیسی ۲۷۹
 - ج) منابع عربی ۲۸۱